

Aikuissosiaalityö

Aikuissosiaalityön alkuvuosi 2021 sujui talousarvioon nähden odotetusti toteuman ollessa 41,8%. Korona-aika ei ole vaikuttanut palvelujen hakemiseen tai saamiseen kovinkaan negatiivisesti ja osa asiakkaista on tavoitettu jopa paremmin etätyön ja matalan kynnyksen kohtaamisen keinoin.

Tukiasuntojen määrää on aloitettu vähentämään syksyllä 2019 päättäjien asettamien tavoitteiden mukaisesti ja kesäkuussa asuntoja on ollut 55. Asumispalveluostoissa on pyritty oikea-aikaisiin ja edullisiin ja asiakkaan tarpeita vastaaviin ratkaisuihin. Asumispalvelujen tarve on kuitenkin jatkuvaa ja asiakkaiden kasvavat elämänhallinnan ja mielenterveyden ongelmat näkyvät vahvasti palvelun tarpeessa.

Osa vammaispalvelussa tehtävien päätösten kuluista on mennyt edelleen aikuissosiaalityön kustannuspaikoilta kevään aikana (työtoiminta, tukihenkilö ja kotipalvelu). Aikuissosiaalityön ja perhepalveluiden yhdistymistä on valmisteltu kevätkaudella ja valmistelutyö jatkuu.

Aikuisten psykososiaaliset palvelut

Yksikön budjetti on toteutunut suunnitellusti. Tuotot ovat toteutuneet alle budjetoidun. Kulut ovat alle budjetoidun, samoin netto.

Asiakasmäärä raisiolaisten, ruskolaisten ja ulkokuntalaisten osalta mielenterveystiimissä on kasvanut noin 9 % vastaavaan aikaan 2020 verraten. Käyntimäärät ovat nousseet noin 24%; keväällä 2020 oli erityisen paljon etäkontakteja Covid 19 tartuntatautilantteen vuoksi. Etäkontakteja on ollut tänä vuonna 345 kpl (vuonna 2020 oli 607 kpl). Odottavat äidit, pienten lasten (1-3v) vanhemmat ja nuoret (18-20v) on priorisoitu ja he ovat saaneet ajan jonottamatta. Mielenterveystiimin lähetemäärä on kasvanut viime vuonna verraten edellisiin ollen elokuun puolessa välissä 237 kpl, (vuonna 2020 207 kpl, vuonna 2019 199 kpl, 2018 2012 kpl). Päihdetiimin hoitajat auttavat mielenterveystiimin läheteillä tulleiden asiakkaiden hoitamisessa ja yksi päihdetiimin psykiatrisen sairaanhoitaja toimii tällä hetkellä 80 %:n työpanoksella mielenterveystiimin asiakkaiden hoidossa. Mielenterveystiimiin tulee läheteillä asiakkaita, joilla on myös päihdeongelmia, jotka ymmärrettävästi kytkeytyvät mielenterveyden ongelmiin. Vaikuttaa siltä, että mielenterveyshoitoon hakeudutaan matalammalla kynnyksellä kuin päihdehoitoon ja mielenterveyteen liittyviä kysymyksiä tunnistetaan helpommin kuin päihdeongelmia. Päihdehoidossa avohoidon asiakasmäärä on laskenut (14%) verrattuna kauteen 1-6 2020. Käyntimäärät ovat myös laskeneet (38%). Etäkontaktien määrä oli 189 kpl. Päihdetiimin avohoidon palveluja on voitu antaa ilman jonoja.

Asiakasmäärä Psykiatrisessa kotitiimissä (kotiin vietävät mielenterveyspalvelut) on laskenut noin 22% ja käyntimäärä 23 %. Käyntimäärä oli laskenut erityisesti raisiolaisten asiakkaiden kohdalla. Etäkontaktien määrä oli tänä vuonna 300 (vuonna 2020 354). Psykiatrisen

kotitiimin toinen sairaanhoitaja on työskennellyt korvaushoidossa kesäkuusta 2021 alkaen liittyen korvaushoidon kasvaneeseen potilasmäärään ja vakituisten hoitajien määräaikaisiin poissaoloihin ja sijaisten hankinnan haasteisiin.

Korvaushoitotiimissä potilaiden määrä on noussut 42% ja on nyt ollut yhteensä 51 eri potilasta verraten vuotta aiempaan tilanteeseen, jolloin potilaita oli ollut yhteensä 36 ja käyntimäärä oli noussut 37%. Etäkontaktien määrä oli 154 kpl. Korvaushoidon potilaita on alettu vuodesta 2020 mahdollisuuksien mukaan hoitaa antamalla korvaushoitolääke joko viikko- tai kuukausi-injektiona, jotta kohtaamisia korvaushoitovastaanotolla on voitu vähentää erityisesti Covid 19 pandemian vuoksi.

Päihdehuollon polikliinisissä ostopalveluissa asiakaskäyntien määrät olivat nousseet 18 % (100:sta 118:ta), mutta asiakasmäärä oli pysynyt samana.

Päihdehuollon laituskuntoutuksessa hoitopäivien määrä laski 22% (861 hoitopäivästä 673 hoitopäivään) kauteen 1-6 2020 verrattuna. Asiakasmäärä nousi 7 %. Raisiolaisia asiakkaita oli 53 (2020 51 asiakasta) ja ruskolaisia asiakkaita oli viisi (2020 kolme asiakasta). Laituskuntoutuksen hoitopäivien määrä vaihtelee herkästi vuodesta toiseen, koska hoitajakset ovat tavallisesti 1-3 kuukauden mittaisia ja jo yhdenkin asiakkaan lisäys/muutos tuo hoitopäivien määrään melko suuren muutoksen. Päihdehoito ja laituskuntoutus pysyvät kokonaisuutta tarkastellen talousarviossa.

Testamenttilahjoitus: Varojen käyttö on ollut laaditun käyttösuunnitelman mukaista.

Kriisiavun puhelimeen tuli alkuvuonna 2021 yhteensä 6 kriisiapupyyntöä. Näihin vastattiin tarkemman arvion jälkeen järjestämällä joko ryhmämuotoista kriisi-interventiota tai yksilöllinen kriisiaika mielenterveystiimin työntekijälle.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon budjetti koostuu lähes kokonaan Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin menoista.

Intimen toteutuma perustuu sairaanhoitopiirin tasaerälaskutukseen. Toteuma on 51,7 %, Raision osalta 52,11 % ja Ruskon 49,91 %. Ylitys johtuu siitä, että Raision osalta erikoissairaanhoidon budjetti jäi 1,2 milj. € pienemmäksi kuin sairaanhoitopiirin esittämä. Sen lisäksi säästötoimena sairaanhoitopiirin budjettiin kohdistettiin 100 000 € lisäsäästö. Ruskon osalta budjettiesitys on sairaanhoitopiirin esityksen mukainen. Tasaerälaskutus maksetaan sairaanhoitopiirin tekemän budjetin perusteella.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin käyttö on ollut Raision osalta 0,3% alle tasaerälaskutuksen. Poliklinikkakäynnit ovat vähentyneet 11,4 % viime vuodesta ja hoitajakset vähentyneet 0,3 %. Psykiatrian poliklinikkakäynnit ovat nousseet 10,2 %.

Ruskon osalta Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin käyttö ylittää 1,6 % tasaerälaskutuksen. Nousua on TYKS poliklinikkakäynneissä ja hoitojaksoissa.

Sairaanhoitopiirin mukaan koronaviruspandemia ja sen kehittyminen on vaikuttanut ja vaikuttaa merkittävästi sairaanhoitopiirin talouden kehitykseen ja vaikeuttaa koko vuoden ennustamista.

Hallintopalvelut

Sosiaali- ja terveystalouden lautakunnan toimintakulut ovat toteutuneet alle budjetoidun. Muun muassa tämän kustannuspaikan alla olevien synnytysavustusten toteutuma oli tammi-kesäkuussa 42 %. Myös yleishallinnon toimintakulut ovat budjetoidun mukaiset.

Hallinnon alle on keskitetty sotessa käynnissä olevia hankkeita. Valovoima-hanke päättyi 30.4. ja toteutuma jäi alle budjetoidun. Maksatushakemus ajalta 1.1. – 30.4. on tehty, mutta avustuksia ei ole vielä maksettu.

Hallinnon alla olevan työllisyystoiminnan määrärahoja (työllisyysvaraus) on käytetty suunnitelmien mukaan. Määrärahasiirrot muille palvelualueille ja toimialoille tehdään neljä kertaa vuodessa.

Hallintopalveluiden toteutumavertailua sotkee hallinnon alle kirjattu 1.253.000 euron kohdistamaton menosäästö.

Hoito- ja hoivapalvelut

Hoito- ja hoivapalveluiden tulosalueen puolivuositoteuman perusteella nettotulos yhteistoiminta-alueella tulee alittumaan noin 1 miljoonaa euroa (4,33 %). Ration osalta alitus on noin 4,85 % ja Ruskon osalta noin 1,59 % (noin 60 000 €). Tilinpäätökseen tulee vaikuttamaan 1.7.2021 voimaan tullut asiakasmaksulaki, joka tulee vähentämään tulokertymään loppuvuoden osalta.

Kuntoutuspalvelut

Talousarviossa pysytty, toteumassa toimintatuotot 26 610€ (57% arviosta), toimintakulut 562 542€ (48%). Tuottojen määrä vähenee loppuvuonna, koska asiakkaiden maksukatot täyttyvät. Toimintakuluissa asiakaspalvelun ostojen toteuma ei anna oikeaa kuvaa, koska maksusitoumuksia sarjahoitoihin on tehty vuoden loppuun asti. Näissä laskutus tapahtuu viiveellä ja rahat on jo sidottu puheterapiassa ja lääkinnällisessä kuntoutuksessa 80% ja kehitysneuvolassa 70%. Loppuvuoden aikana tullaan todennäköisesti tarvitsemaan lisää

ostoja. Ruskon lääkinnällisen kuntoutuksen ostopalvelun määräraha arvion mukaan tulee ylittymään.

Koko Kuntoutuspalvelun asiakasmäärät ovat nousseet huomattavasti (vrt. 1-6/2020); puolen vuoden kohdalla asiakkaita 3346 (vrt. 2496), käyntejä 10504 (vrt. 7419). Suurin nousu on apuvälinepalveluissa: 569 asiakasta ja 2013 käyntiä enemmän.

Jonotilanne. Puheterapian tutkimusjonossa on 41 asiakasta (odotusaika noin 4kk) ja terapiajonossa 29 lasta (odotusaika 6kk), lisäksi Kelan tuottaman puheterapian päätöstä odottaa 51 lasta. Toimintaterapian tutkimusjonossa on 14 lasta (odotusaika 3kk) ja terapiajonossa 5 lasta (odottaa lomien ajan). Fysioterapiassa on toimittu toimintakäytännön määrärajoissa, jolloin ei kiireellisen asiakkaan odotusaika on yli 2kk. Psykologin arvioita on jouduttu siirtämään kevästä syksyyn resurssipulan vuoksi. Apuvälinepalveluissa etusijalla ovat kiireelliset eli sairaaloista kotiutuvat ja ne, joilla kotona selviytyminen edellyttää apuvälineitä. Joiden asiakkaiden kohdalla on odotusaika ollut valitettavan pitkä ja siihen on vaikuttanut Alueellisen apuvälinekeskuksen toimitusajat.

Ostopalvelua terapioissa on lisätty. Puheterapiassa on sopimukset palvelujen ostoon lapsille ja aikuisille. Lasten sopimustuottaja ei ole pystynyt tuottamaan palvelua tarpeen mukaisesti ja lapsille on ostettu terapiaa muiltakin palveluntuottajilta. Puheterapiaa ei kuitenkaan ole saatu ostettua tarpeeseen nähden riittävästi edes sopimuksen ulkopuolelta. Psykologin palveluja on ostettu resurssipulan vuoksi ja loppuvuoden ostoihin on tehty sopimus.

Kuntoutusta on toteutettu koronasta huolimatta myös ryhmissä, turvallisuusohjeet huomioiden. Uusimpia ryhmiä ovat strategiaryhmä ADHD lasten vanhemmille ja skolioosi ryhmä yli 10 v. kouluikäisille. ICF hanke päättyi keväällä. Sen myötä on toimintaan jäänyt mm. lomakkeet, joilla lapsen toimintakykyä kuvataan varhaiskasvatuksessa ja neuvolassa lähetettäessä lapsi kehitysneuvolaan. ICF toimintamallia hyödynnetään Kelan vaatimusten mukaisesti kuntoutusuunnitelmissa.

Perhepalvelut

Perhepalveluissa palvelutarpeen arvioiden, avohuollon palvelujen ja kodin ulkopuolelle sijoitettujen suoritemäärät ovat kuluneen alkuvuoden aikana kasvaneet vuoden 2020 alkuvuoteen verrattuna (Raisio 502, Rusko 95 vuonna 2020, Raisio 563, Rusko 126 vuonna 2021). Viime vuonna laskua saattoi selittää vallitseva koronapandemia, mutta nyt asiakkaiden yhteydenotot ovat pitkälti palautuneet normaaliksi. On myös nähtävissä patoutunutta tarvetta lastensuojelun ja/tai sosiaalihuollon tukitoimille.

Avohuollon suurtuotteen kasvun selittää ostopalveluna hankittavan laitosperehokuntoutuksen ja kotiin tehtävän perehokuntoutuksen tarpeen kasvu. Avohuollon kustannusten nousu on toisaalta nähtävä hyvänä merkinä siitä, että lastensuojelussa

panostetaan perheen ja lapsen/nuoren kanssa tehtävään työhön ja heidän voimavaroihinsa entistä vahvemmin, jolloin voidaan ajatella saavutettavan pysyvämpiä muutoksia kuin mihin sijaishuollolla pystytään. Esim. vahvalla kotiin vietävällä perhekuntoutuksella on pystytty välttämään nelilapsisen perheen laitossijoituksia.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä on tasoittunut, mutta hoitovuorokausien määrä on kasvanut. Sijoitetut lapset ja nuoret tarvitsevat aiempaa vahvempaa tukea sijoituspaikasta, mikä merkitsee kalliimpia hoitovuorokausihintoja. Perhehoidon osuus hoitovuorokausissa on edelleen suurempi kuin laitoshoidon osuus. Kokonaisuudessaan perhepalvelujen talousarvio on huolestuttavalla toteutumisuralla. Toimintakulut ovat 64,06 %.

Suun terveydenhuolto

Koko yhteistoiminta-alueella asiakasmäärät ovat nousseet vuoden 2021 ensimmäisellä puoliskolla verrattuna vuoteen 2020 (Vuoden 2020 koronapandemia aiheutti sinä vuotena kolmen kuukauden sulkujakson. Asiakasmäärät jäivät sitten normaalia alhaisemmaksi). Ajalla 1.1-30.6. hoidettiin alle 18-vuotiaita asiakkaita vuonna 2020 2797 ja vuonna 2021 3418. Aikuisia hoidettiin vuonna 2020 alkupuoliskolla 4442 ja vuonna 2021 vastaavasti 5395.

Asiakasmäärissä on saavutettu vuoden 2019 taso lasten osalta, mutta aikuisten asiakasmäärät ovat vielä alhaisempia vuoden 2019 tasoon verrattuna. Vuonna 2019 asiakkaana oli ajalla 1 - 30.6 alle 18-vuotiaita 3275 ja aikuisia 5750 asiakasta.

Koronapandemian takia suojautuminen on normaalia korkeammalla tasolla ja tehostetun hygienian ja hoidon tarpeen arvioinnin takia hoitoajat ovat aiempaa pidempiä. Joitakin laitteita ei suositella käytettävän lainkaan tai niitä käytetään vain erityissuojauksin. Pandemian takia on jouduttu suojainten lisäksi hankkimaan myös joitakin laitteita ja lääkkeitä. Vuoden 2021 aikana suun terveydenhuollosta on ollut työntekijä kirjaamassa koronarokotuksia 15 päivänä.

Erityisesti ns. puolikiireellistä, mutta myös kiireellistä ja akuuttia hoitoa tarvitaan paljon. Osa asiakkaista on siirtänyt hoitoon tuloa oma-aloitteisesti ja tulevat vasta sitten, kun on jo vaivaa.

Noin kolmen kuukauden ajan suun terveydenhuollossa jouduttiin ostamaan myös erikoishammaslääkärityövoimaa potilaiden hoidon jatkuvuuden turvaamiseksi.

Pandemian vaikutus näkyy edelleen myös maksutuotoissa: Raisiossa maksutuloja on saatu 403 348,62€ (46,66% talousarviosta) ja Ruskolla 106 477,36€ (45,64 %).

Koska vuodelta 2020 on jäänyt runsaasti hoitovelkaa, on ostopalveluja jouduttu käyttämään runsaasti. Palveluiden ostoon on kulunut Raisiossa kesäkuun loppuun menneessä 345 805,98€ (71,05 % talousarviosta) ja Ruskolla vastaavasti 72 893,63€ (65,39 %).

Talousarvion toteutuma suun terveydenhuollossa -1 676 590,69€ (53,20 %), Raisiossa -1 338 229,40€ (54,16%) ja Ruskolla -321 469,98€ (50,35€) Ylitys johtuu edellä mainituista koronapandemian vaikutuksista ja henkilöstövajauksesta.

Palveluiden kysynnässä ei ole havaittavissa laskua. Odotusajat olivat heinäkuun lopulla Raisiossa 70 vrk ja Ruskolla 60 vrk.

Työllisyyspalvelut

Koronavaikutus työllisyyspalveluiden toimintaan jatkui edelleen tarkastelujaksolla. Asiakkaiden tapaamiset hoidettiin sähköisillä välineillä tai puhelinrinkipalveluna. Vain välttämättömät asiakastapaamiset hoidettiin kasvokkain, tuolloinkin suojaustarpeet huomioiden. Omilla työpajoilla noudatettiin kokoontumisrajoituksia ja asiakasmäärää sopeutettiin rajoitusten mukaisiksi. Suurella osalla asiakkaista oli palvelumuotona etäkuntouttava työtoiminta. Vuoden alussa työllisyyspalveluihin palkattiin myös koordinaattori jatkamaan tätä palvelumuotoa, koordinaattorin työpanosta käytetään myös opinnollistamisen toteuttamiseen.

Taloudessa henkilöstökuluissa on näkynyt uusien velvoitetyöllistettyjen tuoma lisäys. Näitä henkilöitä ei voi budjetoida kovin tarkasti, sillä heidän määrä vaihtelee runsaasti vuoden sisällä ja eri vuosien välillä.

Työmarkkinatuen kuntaosuudessa on saatu säästöjä aikaan 70 000 euroa, koko vuoden osalta säästöä vuoteen 2020 verrattuna odotetaan noin 130 000 euroa.

Työttömyysprosentti ko. aikavälillä on vaihdellut 10,2% ja 8,7% välillä. Lomautettujen johdosta kyseinen luku on edelleen melko korkea, mutta kun talous kääntyy uudelleen kasvuun ja rajoitukset poistuvat tämä haaste poistuu.

Vammaispalvelut

Vammaispalvelujen tulosityksikön puolivuositoteuman perusteella nettotulos yhteistoiminta-alueena tulee ylittymään noin 211 000€ (2,8 %). Ylitys tapahtuu Raision vammaispalveluissa ja on noin 6,3 % (noin 360 000 €). Ylitys johtuu äkillisestä yhden asiakkaan kalliista palveluntarpeesta, 1 300 € per hoitopäivä.

Ruskon osalta talousarvio on puolivuositoteuman perusteella alittumassa noin 10 % (160 000 €).

Vastaanottopalvelut

Koronapandemia on muuttanut voimakkaasti vastaanottoiminnan työtä. Raision terveysasemalle rakennettiin vuonna 2020 terveysaseman toiseen päähän hengitystieinfektio-vastaanotto erillisellä sisäänkäynnillä. Sinne keskitettiin kaikki Raision ja Ruskon hengitystieinfektiopotilaiden hoito. Samaan aikaan henkilökuntaa siirrettiin koronajäljitykseen. Ei-kiireellistä hoitoa jouduttiin siirtämään ja vastaanottokäyntejä siirrettiin puhelimesta tapahtuvaksi. Tartunnan jäljitykseen ja koronanäytteiden ottoon on jouduttu siirtämään resurssia muusta toiminnasta ja palkkaamaan tilapäisellä palkkausluvalla ylimäärästä työvoimaa. Tammikuussa 2021 alkoi koko väestön koronarokotus, jota on toteutettu omalla henkilökunnalla, ylimääräisillä palkkausluvilla sekä ostopalveluna ostetulla työvoimalla. Rokotusten alkaminen ja koronaepidemian näin laaja jatkuminen ei ollut tiedossa budjettia laadittaessa, joten budjetin menot ovat ylittyneet. Toiminnan kasvua kuvaavat toimintaluvut. Vuonna 2020 Raision terveysasemalla oli puolessa vuodessa hoitajan vastaanotolla 7745 käyntiä, tänä vuonna 29689 käyntiä. Näin suuri volyymin kasvu on vaatinut kaikilta venymistä ja ylitöitä. Apua jäljitykseen ja rokotuksiin on saatu hoidon ja hoivan, suun terveydenhuollon ja päihde- ja mielenterveysyksikön hoitohenkilökunnasta. Lääkäriresurssia on jouduttu ohjaamaan koronan hoitoon ja karanteenimääräysten tekemiseen. Ei-kiireellistä toimintaa on jouduttu vähentämään ja lääkärin vastaanoton ei-kiireellinen jono on kasvanut sekä Raisiossa ja Ruskolla ollen keväällä n 7 viikkoa.

Nettototeuma on 58,6 % budjetoidusta. Pelkästään koronanäytteiden TYKS laboratorion laskutus on ollut 523 000€/ 6 kuukautta. Laboratorion nettototeuma on 88,3 %. Kulut ovat ylittyneet myös henkilöstökuluissa, palvelujen ostoissa ja hoitotarvikkeissa. Nyt lausunnolla olevan asetusluonnoksen mukaan valtio tulee korvaamaan koronakuluja 30-60 % ylimääräisellä valtionavustuksella. Tulojen kehitys on ollut suunniteltua. Budjetissa on varauduttu valtion maksamiin korona-avustuksiin 300 t€, näiden tulo ei ole vielä varmistunut. Terveysneuvonnassa lakisääteiset tarkastukset on pääosin pystytty toteuttamaan aikataulussa, vaikka henkilökuntaa on jouduttu siirtämään rokotuksiin.